

הקדמת המערכת

- דברים לזכרו של הרב איתם הנקין -

בשמחה מהולה בכאב ובהודאה מרובה להשי"ת, "בתלת הוי חזקה", אנו נרגשים לפתוח את הגיליון השלישי של כתב העת. גיליון זה כקודמיו מלא בכל טוב: מאמרים בגמרא, בהלכה, בתנ"ך ובמחשבה ממגוון כותבים, צעירים ומבוגרים, ממעייני התורה בכל מלוא רוחב ארצנו. כקודמיו ויתר עליהם, אף גיליון זה נכפל בכי טוב ובשפע רב, ואף הוא נחלק לשני כרכים - כרך התלמוד וההלכה וכרך התנ"ך והמחשבה.

ההתרגשות הגדולה שבהוצאת הגיליון השלישי מהולה בכאב גדול. בשלבים האחרונים של העבודה על הגיליון נהפך לאבל מחולנו. יחד עם כל בית ישראל התבשרנו על הירצחם של חברנו-אהובנו הרב איתם ורעייתו נעמה הי"ד לעיני ילדיהם, על ידי מרצחים בני עוולה. בצל הנסיבות הכואבות הללו, החלטנו להקדיש גיליון זה לזכרם הטהור של הרב איתם ונעמה.

הרב איתם היה מהשותפים הפעילים בכתב העת מעת היווסדו בשלושה כובעים שונים: כחבר מערכת, כעורך האחראי של מדור אישים ושיטות וככותב. כחבר מערכת שסייע בתהליך קבלת המאמרים ועריכתם ניכרה העדינות, לצד היושר, התקיפות, הלמדנות והבקיאות הגדולה. בשקט אופייני ובמסירות גדולה היה ממתוו דרכו של כתב-העת. ככל בית ישראל, והקרוב קרוב קודם - כאב האובדן גדול מאד.

לצד היותו חבר מערכת מן המניין, היה הרב איתם אחראי על מדור עצמאי בשם 'אישים ושיטות'. מדור זה עסק בתחום החביב עליו: היסטוריה ומחקר תורני. כך כתב בפתיחה לחלק זה לפני כשנתיים:

כחלק מבשורת רוחב הדעת, היריעה והמגוון המאחד של כתב העת החדש אסיף, נוסד גם המדור הנוכחי - "אישים ושיטות". מדור זה כשמו כן הוא: המאמרים הכלולים בו יעסקו בתולדותיהם ומשנתם של אישים מגדולי חכמינו לדורותיהם, בבירור וליבון משנתו ההלכתית או הרעיונית של חכם מסויים, בדרכי הלימוד, ובהארת פרשות היסטוריות הנוגעות לדמות או קבוצה מקרב חכמי ישראל. השקת המדור החדש היא ההזדמנות הנאותה להזמין את ציבור הקוראים הרחב, שוחר תולדות רבותינו ומשנתם, לשלוח מפרי עטו לפרסום במסגרת המדור בכרכים הבאים של 'אסיף'. יתקבלו, בהתאם לאמור, מאמרים בעלי אופי היסטורי

הנוגעים לעולם הרבנים והרבנות לדורותיו, לצד מאמרים המוקדשים לבירור היבטים שונים במשנתה של דמות אחת או אסכולה מסויימת. כמו כן, נשמח לקבל סקירות ארוכות ומעמיקות על ספרים חדשים שיוצאים לאור. כמפקד על עריכת המדור אני מייחל ומאחל לו, לכותבים ולקוראים, ברכה והצלחה בעזר ה' יתברך.
בין עשור לחג התשע"ד
איתם הנקין.

דומה שדברים אלו על חזונו של כתב העת מייצגים את דמותו של הרב איתם. כחודש לפני הרצח הנורא שלח לנו הרב איתם את מאמרי המדור שבגיליון זה ובכללם מאמרו ערוכים ומוכנים להדפסה.

הרב איתם זכה להוציא לאור בחייו שני ספרים המשקפים את שני הפנים שבאישיותו, הפן הלמדני והפן המחקרי-היסטורי: 'לכם יהיה לאכלה' – על הלכות תולעים, ו'להכות שורש' – על יחסו של הראי"ה לקק"ל. ספרים אלו משקפים את השילוב המיוחד שבין שני הפנים המרכזיות שבאישיותו. העיון הלמדני בגדרי הלכות תולעים נעשה מתוך מבט ישר ואמיץ, והעיון ההיסטורי נעשה בזיקה להנהגה הלכתית ומעשית. מלבד ספריו אלו, כתב הרב איתם ספר שעומד לצאת לאור על הלכות שבת: 'אש תמיד', ספר שנכתב בדרכם ובמתכונתם של נושאי הכלים על השו"ע.

לצד ספריו אלו התפרסם הרב איתם גם בעשרות מאמריו המקיפים והיסודיים. בכל תחום שבו עסק לא הניח אבן על אבן, חקר והעמיק ואסף ידיעות מפליגות שהפליאו כל קורא. מאמריו התפרסמו בבמות מגוונות ושונות: מאקדמות עד ישורון, מהמעיון ועד תחומין, ועוד ועוד. בכלם ניכרת בקיאותו ועומק ניתוחו.

בשנה האחרונה החל בכתיבת דוקטורט על החפץ חיים, ודומה שהיה בכך מעין ייצוג של התחום ההיסטורי שהעסיק אותו מאז: העולם הרבני של יהדות ליטא ופולין בתחילת המאה ה-20.

הרב איתם היה אחד מיוחד מפירותיה המשובחים של ארץ ישראל ופשטיה המתחדשים. בתום לבבו וביושרו התורני והאינטלקטואלי התגלמה דמותו של חכם ארץ-ישראלי מבית מדרשו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל (שבתורתו וקורותיו הרבה לעסוק) בדור התחייה. וכך גם הגשים בחייו את חזונו של הראי"ה על השילוב בין מחקר מעמיק ותורה גדולה. העושר הגדול והמיוחד שהותיר אחריו למרות שנות חייו הקצרות, בן 31 היה בהירצחו, רומז ליבול הפורה שהיינו עתידים לזכות לו והתורה חוגרת שק ומקוננת: "אי הלשון הממהרת להורות באמרי שפר, בעוונות איך עתה לוחכת את העפר" (אלה אזכרה, מתוך מוסף ליוה"כ).

בשנה החולפת ליווינו למנוחת עולמים גם את מורנו ורבנו, שר התורה, הרב אהרן ליכטנשטיין, ראש ישיבת 'הר עציון' וממקימי עולה של תורה בארץ ישראל. תורתו העמוקה ומידותיו לנו לאור עיניים. בתחילת הגיליון נדפסים דברי הספד לזכרו.

בחלק התלמוד והלכה התמקדנו השנה, לצד מאמרים בנושאים אחרים, במסכת ב"מ ובסוגיות הארץ ומצוותיה.

חלק המחשבה בגיליון זה מתמקד במשנתו והגותו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל במלאת שמונים שנה לעלייתו לגנזי מרומים.

כאן המקום להודות לכל המסייעים בהוצאת כתב-העת ובראשם איגוד ישיבות ההסדר, לרבנים חברי המערכת, וכמובן לכותבים ששלחו לנו מחידושיהם.

עם צאתנו נזמין את כל מי שנדבה רוחו אותו לשלוח לנו מפרי עטו. בחלק התלמוד וההלכה נבקש להתמקד בשנה הבאה בסוגיות מסכתות המועדים, לצד מסכתות ונושאים אחרים. בחלק המחשבה והתנ"ך נבקש להתמקד במשנתה של החסידות לגוניה ולדורותיה, לצד נושאים אחרים. מאמרים יתקבלו בכתובת ktavet.asif@gmail.com עד ט"ז תמוז תשע"ו, ונשמח לקבלם מוקדם ככל האפשר.

"ויהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו".

המערכת

חנוכה תשע"ו